

Герасимчук Т. В., студентка,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ

Мотюк М.В., студентка,
Юридичний факультет, Прикарпатський національний
університет ім. В. Стефаника, м. Івано-Франківськ
Науковий керівник: Шишка Р. Б., д.ю.н., професор

ПРАВОВИЙ РЕЖИМ МАЙНА ПРИВАТНИХ АКЦІОНЕРНИХ ТОВАРИСТВ

На сьогоднішній день для науки господарського права актуальними є проблемні питання правового регулювання майнових відносин в акціонерному товаристві. Це стосується насамперед їх регулювання в розрізі правового режиму майна, як універсальної для всіх суб'єктів господарювання категорії господарського права.

У чинному законодавстві України, як вірно зазначають деякі науковці, норми щодо правового режиму майна суб'єктів господарювання сформульовані та розміщені, як правило, безсистемно, за змішаним принципом. Деякими нормами встановлюється правовий режим власності безвідносно до виду суб'єктів господарювання, іншими встановлюється правовий режим майна окремих суб'єктів господарювання, правовий режим окремих видів майна та ін. [1, с. 75].

Питання майнових відносин в акціонерному товаристві регулюються ЦК України [2], ГК України [3] та Законом України «Про акціонерні товариства» та низкою підзаконних нормативно-правових актів.

В юридичній літературі з господарського (комерційного, торгового, підприємницького) права нема єдиного підходу до розуміння правового режиму майна суб'єкта господарювання, який дає можливість розкрити зміст правового регулювання майнових відносин суб'єкта господарювання.

Як вважають деякі науковці, правовий режим майна господарських товариств та їх об'єднань – це порядок правового регулювання механізму формування та закріплення їх майнової бази, який визначається сукупністю нормативних актів.

А. В. Венедиктов під правовим режимом майна розуміє обсяг прав та обов'язків окремих підприємств та органів управління стосовно майна, що закріплене за підприємством, а також порядок використання цього майна та звернення на нього стягнення за зобов'язаннями підприємства [4, с. 39]. Водночас, кардинально інше визначення правового режиму майна запропонувала Г. В. Пронська, яка вважає, що поняття правового режиму майна підприємства охоплює встановлені правовими нормами структуру

цього майна, порядок його набуття, використання, і вибуття, а також звернення на нього стягнень кредиторів [4, с. 41]. Виходячи з цього, зміст правового режиму майна визначається структурою майна суб'єкта господарювання, порядком набуття (формування), використання та вибуття майна, закріпленого за суб'єктом господарювання у правових формах (видах) майнового відокремлення чи на іншій правовій підставі, а також порядком звернення стягнення на майно кредиторами суб'єкта господарювання. Основою правового режиму майна суб'єктів господарювання, на якій базується їх господарська діяльність, відповідно до ч. 1 ст. 133 ГК України є право власності, а також речові права осіб, які не є власниками, – право господарського відання, право оперативного управління. Крім зазначених, господарська діяльність може здійснюватися також на основі інших речових прав (речові права на чуже майно), до яких відносяться, зокрема, права володіння, права користування [3].

Основними чинниками, які характеризують основи правового режиму майна суб'єктів господарювання є: економічний зміст та цільове призначення майна; форма власності майна; правовий титул, на якому майно набуто суб'єктом господарювання; вид майна; вид суб'єкта господарювання; сфера здійснення та вид діяльності, що здійснюється [1, с. 74].

З огляду на це можна стверджувати, що зміст правового режиму майна суб'єкта господарювання визначається в залежності від організаційно-правової форми господарської організації. З врахуванням з'ясованої вище природи (сутності) категорії правового режиму майна суб'єкта господарювання, слід стверджувати, що правовий режим майна акціонерного товариства – це встановлена в чинному законодавстві системна сукупність елементів, якими є структура (склад) майна, порядок формування (набуття) майна, порядок використання (експлуатації) майна, порядок вибуття (відчуження або повернення власнику) майна акціонерного товариства, а також порядок звернення стягнення на майно його кредиторами.

Отже, розроблена наукою господарського права категорія правового режиму майна спрямована на встановлення особливого правового порядку формування (набуття), використання (експлуатації), вибуття (відчуження, споживання, знищення) майна та звернення стягнення на майно суб'єктів господарювання, що пов'язано з необхідністю чіткого правового механізму реалізації державою публічних інтересів (оподаткування прибутку, захист конкурентного середовища, інтересів кредиторів, споживачів тощо). Правовий режим майна акціонерного товариства є встановленою у чинному законодавстві системною сукупністю елементів, якими є структура майна,

порядок формування (набуття) майна, порядок використання (експлуатації) майна, порядок вибуття (відчуження або повернення власнику) майна акціонерного товариства, а також порядок звернення стягнення на майно його кредиторами.

Література

1. Господарський кодекс України станом на 19 березня 2014 року // Відомості Верховної Ради України – 2003. – № 18 – Ст. 144.
2. Цивільний кодекс України станом на 16 січня 2014 року // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40. – Ст. 356
3. Щербина В. С. Поняття та зміст правового режиму майна суб'єктів господарювання/ В. С. Щербина //Юридична Україна. – 2013. – № 1. – С. 71-79
4. Пацурківський Ю. П. Правий режим майна суб'єктів підприємницької діяльності: монографія / Ю. П. Пацурківський. – Чернівці : Рута, 2012. – 248 с.
5. Янкова О. О. Правове регулювання статутного фонду комерційних організацій: автореф. дис... канд. юр. наук : 12.00.04. / О. О. Янкова – Донецьк, 2010. – 19 с.

УДК 346.1.346.9 (043.2)

Денисенко Ю. М., студентка,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Шишка Р. Б., д.ю.н., професор

ПІДСТАВИ ГОСПОДАРСЬКО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Відповідно до концептуальних підходів В. С. Щербини, підстави господарсько-правової відповідальності поділяються на юридичні та фактичні. Під юридичними підставами автор розуміє наявність правового документа, оформленого у встановленому законом порядку, який містить характеристику неправомірної поведінки суб'єкта господарської діяльності і передбачає за неї відповідальність, встановлену законом чи договором.

Фактичними підставами господарсько-правової відповідальності В. С. Щербина вважає життєві ситуації, що характеризуються законом як неправомірні, тобто господарські правопорушення [2].

Пропорушення як фактична підстава юридичної відповідальності у господарському праві та господарському процесі має свої особливості. Традиційно склад правопорушення включає в себе такі складові, як суб'єкт, суб'єктивну сторону, об'єкт, об'єктивну сторону. Проте у господарському праві наявність складових об'єктивної та суб'єктивної сторони